

Bayou

Arie de Ruyter schreef eerder:

Lelies, verhalenbundel

Koopman in de Gouden Eeuw, roman

De getrouwde monnik, roman

Carmen, roman

Dreiging, roman

Volg mij, voorlichtingsboekje

Verkeerd Spoor, roman

Wolkenpaard, roman

www.boekarie.nl

Arie de Ruiter

BAYOU

COLOFON

Bayou

© 2022 Arie de Ruiter
www.boekarie.nl

Uitgever : Boekarie Products
Coverontwerp : Dani van Doorn
Productie en distributie : Mijnbestseller.nl
ISBN : 9789403671581

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Dit verhaal
speelt zich af
rond het jaar
1595

1

Hart van Afrika

Droog. Droog en stoffig is de grond. Vannacht heeft Bayou wel regendruppels horen vallen op het strooien dak van de hut. Heel veel, dacht ze, want het water sijpelde naar binnen. Maar nu de zon nog maar nauwelijks opgekomen is, is dat water allemaal weg.

Ze staat doelloos voor de hut waarin zij en haar moeder wonen. Voor haar langs strekt de stoet mannen voorbij, die er met een ploegstok op uitgaan om het leem op de bouwvelden om te woelen. Zij doen dit niet graag, weet ze. Veel liever gaan ze op jacht, maar het hoort ook bij hun taak om de velden bouwrijp te maken. Gelukkig voor hen is deze klus in een week geklaard. Het land is nu bijna klaar. Alleen het laatste werk hoeft nog maar te worden gedaan.

Ook Jumoke loopt mee in de ploeg. Weliswaar is hij nog geen man – nog slechts een kind – maar zijn lichaam oogt zo langzamerhand bijna net zo gespierd en krachtig als dat van een jonge vent. Met zijn leeftijdgenoten moet hij daarom nu ook een steentje bijdragen aan het echte mannenwerk. Terwijl hij voorbijloopt kijkt hij Bayou aan, glimlacht even en loopt weer stuurs verder.

Zou de regen al gauw komen? vraagt Bayou zich af. Net als veel anderen wordt ze wat ongeduldig. Iedereen wordt gammel van die stoffige grond. Ook de onzekerheid of de regen het dit jaar niet zal laten afweten speelt een rol. Meestal komt 'ie wel rond de tijd dat de bouwlanden klaar zijn. Maar soms moet je er langer op wachten. Of hij is veel te vroeg, zelfs voordat het ploegwerk is begonnen.

Bij de regendansers wordt er regelmatig op aangedrongen om zo langzamerhand te gaan optreden. Maar zij weigeren pertinent.

‘Het is er de tijd nog niet voor,’ vertellen zij je.

Tja, wat kun je daar nu tegen inbrengen? weet Bayou. Die mannen staan immers in rechtstreeks contact met de weergoden. Het zijn hún aanwijzingen die ze moeten volgen. Niet die van ongeduldige mensen.

‘De goden stellen ons gerust,’ zeggen ze. ‘De regen komt op tijd.’

‘Ja, maar is het dan voldoende regen?’ durfde onlangs iemand te vragen. Het antwoord was bijtend.

‘Waag het niet om aan hun belofte te twijfelen, anders verspeel je hun bescherming tegen de bosgeesten.’

‘Ga eens water halen,’ zegt de moeder van Bayou.

Zonder antwoord te geven, pakt ze een kruik, zet hem op haar hoofd en wandelt ermee naar de rivier. Gelukkig hoeft zij daar niet al te ver voor te lopen. Hun dorp ligt aan de oever. De kruik is zo gevuld en opgewekt gaat ze ermee terug.

Terwijl ze terugloopt, hoort ze dat iemand een trom bespeelt. Zij kan wel raden wie dat is: een van de oude mannen die altijd in het midden van het dorp bij elkaar zitten op een boomstam, die daar ooit apart voor hen is neergelegd. Wanneer hij begint te spelen, verzamelt zich in een mum van tijd een groep kinderen om hem heen. Al kloppend en tikkend leert hij hun spelen-derwijs de taal van de tamtam. Zelfs de allerkleinsten, die nog maar nauwelijks kunnen praten, komen op hem af, zodat zij de trommeltaal bijna tegelijkertijd met het gesproken woord leren verstaan. Hoe ouder de kinderen om hem heen zijn, hoe moeilijker zijn drumspel wordt. Zodoende kunnen ze, als ze groot zijn, zonder moeite meeluisteren met het geluid dat de trommels voortbrengen.

Moeder heeft Bayou niet meer nodig.

‘Toen jij vanmorgen nog lekker lag te slapen, ben ik in het bos al palmbosmensap gaan winnen. Dat staat nu te gisten totdat het bounok is,’ legt ze uit. ‘Als de mannen klaar zijn met het werk willen ze drinken en vrolijk worden

omdat die taak achter de rug is.' Bayou gaat weer naar buiten en zoekt een plaatsje in de buurt van de drummende oude man.

'Goed dat jij er bent,' zegt hij. 'Zing maar eens een liedje voor deze kleintjes.'

'Wacht je even?' vraagt Bayou. In de opening van een van de hutten ziet zij een kind van ongeveer twee jaar naar buiten kruipen. Het jongetje kan niet lopen, hij is lam. Omdat hij nog zo jong is, heeft hij zelfs nog geen naam.

Hummeltje noemt ze hem in gedachten. Ze pakt het kereltje op en brengt hem naar de andere kinderen. Als de oude man zijn spel hervat, weet ze onmiddellijk welk versje hij speelt. Alsof de drum haar de woorden voorzegt, zingt ze mee. Er ontstaat een volmaakte harmonie tussen de trom en haar zang. Enkele ogenblikken later volgen de kinderen haar voorbeeld. Op het gezicht van de oude man verschijnt een glimlach als hij ziet hoe de kleintjes onder leiding van een ouder kind zich de trommeltaal eigen maken.

De lucht is drukkend, zoals altijd. Met het klimmen van de zon wordt het alsmar heter. Als die vurige bal op zijn hoogtepunt staat, is zijn warmte moordend. Voor het zover is, en je je eigen schaduw niet meer kunt zien, moet je ervoor zorgen dat hij geen vat op je krijgt. Je kunt je verschuilen in je hut, maar daar is het ook benauwend heet. Een boom in het centrum van het dorp geeft wel beschutting, maar de beste plek om te vertoeven is het woud.

Als de oude man genoeg lijkt te hebben van zijn spel en de kinderen wegstuurt, merkt Bayou haar knorrende buik. Zij levert *Hummeltje* af bij zijn moeder en loopt dan naar de hare.

'Ma, ik heb trek. Mag ik wat eten?'

'Pak maar een kikker.'

'Lekker ma.'

'Gelukkig. Dan ben ik gisteren niet voor niets het bos ingelopen om die beestjes te vangen,' antwoordt haar moeder. 'Net zoals ik om de haverklap de rimboe in kan gaan om palmbomensap te winnen voor de bounok die je vader zo nodig moet hebben.' Bayou lacht hardop. Haar moeder klinkt wel knorrig, maar ze meent er niets van. Zelf lust ze namelijk ook wel een stevige slok van dat vocht, waarvan men zo vrolijk wordt.

Uit een emmer pakt ze de grootste kikker die zij kan vinden en steekt hem direct in haar mond. Het geeft haar een heerlijk fris gevoel. De pootjes bewegen lekker kriebelend over haar tong. Als ze het beestje doorbijt dringt het aangename, romige vlees haar mond binnen.

‘Mag ik er nog een?’

‘Denk je dat de kikkers zelf hierheen komen springen? Nou, vooruit dan maar.’

‘Dank ma.’ Bayou pakt een tweede kikker en steekt stiekem ook nog een derde in haar mond.

‘En jij denkt dat ik dat niet in de gaten heb?’ Opnieuw lacht Bayou. Ze houdt van haar moeder en ze dollen graag met elkaar. Ma stuurt haar weg.

‘Ga jij maar naar Bolanile.’

‘Waarom?’

‘Zij gaat straks naar het bos om knollen en zo te zoeken.’

‘Hoe weet jij dat?’

‘Dat heb ik haar opgedragen en jij moet haar helpen.’

Nou, dat moet dan maar, denkt Bayou. Zij houdt veel van haar zus, maar heeft niet veel zin in het werk dat moeder haar opdraagt. Maar ja, er valt niets tegenin te brengen. De laatste tijd geeft ma haar steeds meer werk te doen. Dat snapt Bayou best wel, want het zal niet lang meer duren voor ze vrouw wordt. Zij zit er helemaal niet op te wachten. Veel liever blijft ze nog een onbezorgd en spelend kind, dat door de ouderen in de gaten wordt gehouden terwijl hun ouders aan het werk zijn.

‘Hé!’ begroet Bolanile haar. Ze draagt haar baby in een doek op haar rug. ‘Wij moeten naar het bos.’

‘Ja, dat heb ik van ma begrepen,’ antwoordt Bayou een beetje humeurig.

Bolanile lacht breeduit om het gemopper van haar jonge zusje. Haar witte tanden glimmen flonkerend in het felle zonlicht.

‘Kom op. Laten we opschieten. We moeten in de schaduw zijn voordat de zon op zijn hoogste punt staat. Neem ook een mand mee.’ Samen gaan ze op weg. Ze lopen door de velden, waar de mannen nog steeds aan het ploegen zijn. Er moet nog maar een klein stukje grond worden omgewoeld, ziet Bayou.

Onwillekeurig tuurt zij de lucht af. Is de regen al in aantocht? Er drijven wel wolken langs de hemel. Sommige zijn wit, andere donker. Aan de drukkende atmosfeer is te merken dat de lucht bezwangerd is van vocht, maar toch ziet het er niet naar uit dat de wolken hun water gaan prijsgeven. Nog voordat zij de bosrand bereiken druppen de zweetdruppels al van hun naakte lichamen.

‘Voor we aan het werk gaan, drinken we in een van de poelen wat water,’ beslist Bolanile.

‘Goed idee. Dan neem ik meteen een paar kikkers.’

‘Wat ben jij een snoeperd, zeg! Eet je weleens iets anders?’

‘Ja hoor. Maar kikkers vind ik het lekkerst. Je wordt er stevig en dik van. Dat moet toch als je een mooie vrouw wil zijn?’ Bewonderend kijkt ze naar het dikke zitvlak van haar zus, die voor haar uit loopt. Hoeveel moet ze nog eten voordat zij hetzelfde resultaat heeft bereikt?

‘Die billen komen vanzelf,’ zegt Bolanile, die haar gedachten kennelijk aanvoelt. ‘Inderdaad moet je daarvoor goed eten. Maar niet alleen kikkers. Ook de knollen en vruchten die we straks gaan zoeken en de opbrengsten van het land dat nu bewerkt wordt.’

‘Ook van het vlees dat de jagers schieten,’ vult Bayou aan.

‘Precies. En nog veel meer.’

Bayou kan goed opschieten met haar zus. Bolanile kwam vlak voor het vorige regenseizoen in hun familie, toen haar broer met haar trouwde. Het was best wel spannend om een nieuw lid in de familie op te nemen. Zou zij zich gedragen volgens de tradities die in de stam gangbaar zijn? Of zou ze tegendraads zijn en de sfeer in het gezin en het dorp helemaal verzieken? Gelukkig is het goed gegaan. Zoals het ook goed is gegaan toen de vrouwen van haar andere broers als zussen werden opgenomen. Zelf heeft Bayou het nog nooit gezien, maar haar moeder heeft haar verteld dat soms een vrouw uit het dorp wordt weggestuurd omdat ze zich niet gedraagt als een correcte dochter van haar nieuwe moeder. Dan wordt zij doodverklaard, uitgestoten en het oerwoud ingestuurd. Niemand ziet haar ooit meer terug. Waarschijnlijk wordt ze door een of ander roofdier opgegeten waarna de bosgoden haar ziel meenemen naar...

‘Ja, dat weet niemand,’ vertelde Bayous moeder. ‘Maar in de ontmoeting met de overledenen zijn zij er in ieder geval nooit bij.’ Moeder vertelde dit verhaal als een soort waarschuwing, een onderdeel van de opvoeding, waarin jonge meisjes wordt geleerd hoe zij zich later hebben te gedragen als ze trouwen, onderdeel worden van een ander dorp en een nieuwe moeder moeten gehoorzamen. Zelf is Bayou het jongste kind. Wanneer zij over niet al te lange tijd de ritën heeft ondergaan, waarmee ze vrouw wordt, zal haar vader haar meegeven aan een man uit een andere nederzetting. Natuurlijk weet Bayou al lang wat die man van haar zal verlangen. Dat lijkt haar best wel spannend, maar zij zou veel liever willen dat ze aan een jongen uit haar eigen omgeving wordt verbonden.

‘Waarom moet ik nou trouwen met iemand uit een ander dorp?’ vraagt ze.

‘Omdat een dorp altijd een grote familie is, hoewel de verbanden soms ver uit elkaar liggen. Maar als familieleden onderling aan elkaar gekoppeld worden, dan krijg je misvormde kinderen. Of albino’s.’

‘Maar albino’s hebben we toch? Onze medicijnman is er zelfs een.’

‘Ja,’ bevestigt Bolanile. ‘Maar dan krijgen we er te veel. We kunnen hen niet allemaal gebruiken.’

‘Ik zou veel liever hier blijven, bij mijn vriendinnen, bij moeder, bij jou en bij alle anderen. Dan zou ik de vrouw van Jumoke willen zijn.’ In haar stem is een beetje hartstocht te horen als ze vervolgt: ‘Dan zou hij ’s nachts bij me komen en op me kruipen en...’

‘Ja ja, dat weet ik allemaal wel,’ lacht haar zus. ‘Maar laat die droombeelden maar voor wat ze zijn. Die worden toch geen werkelijkheid.’ Zij voelen enige verkoeling als ze de open velden achter zich laten en het woud inlopen. Tegelijkertijd raken ze ook enigszins gespannen. Hoezeer het bos ook beschermt tegen de zon en een vindplaats is voor allerlei voedsel, zoals vruchten en beestjes, is het ook de plaats waar veel geesten zich ophouden.

‘Sst,’ fluistert Bolanile. ‘Ze mogen ons niet horen.’ Nu zijn ze slechts aan de rand van het bos, dus zoveel gevaar zullen zij niet lopen. Desondanks is voorzichtigheid geboden. Als eerste gaan ze naar de poel die, beschermd

door het dak van bladeren, niet helemaal is uitgedroogd. Ze plenzen water in hun gezichten en nemen elk een van de kikkers die daarin rondzwemmen.

‘En nu aan het werk,’ gebiedt Bolanile, terwijl ze haar jonge zusje een speelse klap op de billen geeft. ‘Anders eet je de hele poel leeg.’ Even later zitten ze op hun knieën in de grond te wroeten.

‘Let goed op dit soort plantjes,’ krijgt Bayou te horen, terwijl zij een voorbeeld te zien krijgt. ‘Deze groeien op heerlijke knollen.’ Bayou knikt. Van de meeste planten weet ze wel wat die onder de grond verbergen, maar nog niet van alle.

Langzaam maar zeker vullen ze hun mand met wat ze aan eetbaars vinden. Ook noten en vruchten die de bomen laten vallen pakken zij mee.

‘Luister eens.’ Bolanile maakt haar opmerkzaam op het tromgeroffel. Het is een boodschap van heel ver weg, die via de tamtams van dorp tot dorp wordt doorgegeven.

‘Op de grens van ons stamgebied zijn de regendansers begonnen!’ juicht Bayou. ‘Dan zal dat bij ons ook wel snel gebeuren.’

2

Middelburg

*In naam van Oranje, doe open de poort!
De watergeus ligt aan de wal:
De vlootvoogd der Geuzen, hij maakt geen akkoord
Hij vordert Den Briel of uw val
Dat is het bevel van Lumey op mijn eer
En burgers, hier baat nu geen tegenstand meer,
De watergeus komt om Den Brie – ie – iel
De watergeus komt om Den Briel¹*

Aangemoedigd door het voorzichtige voorjaarszonnetje, dat door de geopende deur van zijn werkplaats naar binnen schijnt, laat IJsbrand zijn sonore gezang klinken. Ondertussen bewerkt hij vrolijk zijn stammetje beukenhout. De contouren van een klomp, het beoogde eindproduct, worden inmiddels zichtbaar.

IJsbrand is een fervent bewonderaar van de watergeuzen. Een groep dappere mannen, vindt hij, die het toch maar hebben gewaagd de Spanjaarden uit Den Briel te verdrijven, nu alweer meer dan twintig jaar geleden. Over hun heldhaftige daden tijdens hun strijd tegen de vijand kan hij urenlang, tot vervelens toe, vertellen.

Uit volle borst zet hij het tweede couplet in:

¹ 'Een liedje van Koppestok, den veerman' door Abraham Schooleman, dat in werkelijkheid pas in 1871 geschreven werd.

*De vloot is met vijfduizend koppen bemand,
De mannen zijn kloek en vol vuur.
Een ogenblik nog en zij...*

Dan verschijnt er iemand in de deurpost, die de aangename voorjaarszon belemmert en plaats laat maken voor een onbehaaglijke kilte. Het is de garnalenvisser met een mand in zijn handen.

‘Ga daar weg, joh. Je houdt de zon tegen.’ De man zet een stap opzij, zodat de tere warmtebron weer volop de kans krijgt.

‘Goedemorgen Jerobeam,’ groet IJsbrand zijn gast.

‘Zo heet ik niet,’ is de nors klinkende respons.

‘Ja, maar ik kan je echte naam niet onthouden.’

‘Wat is er nou zo moeilijk aan Cornelis? Je moet eens ophouden met me zo aan te spreken. De halve stad noemt me al zo.’

‘Ik zal erop letten, Jerobeam,’ zegt IJsbrand. Hij heeft er plezier in om de visser hiermee te sarren. Het lokt altijd een narrige reactie uit.

‘Je hebt er zin in vandaag, hè?’ reageert Cornelis op IJsbrands zangkunst.

‘Jazeker. Met dit zonnetje erbij is het leven toch een feest. De Geuzen, joh, dat zijn me toch een helden! Je weet toch ook wel hoe ze...’

‘Ja ja, dat zal best boeiend zijn,’ kapt Cornelis hem snel af. Voor je het weet, houdt IJsbrand je een uur of langer op met de wapenfeiten van die lui. ‘Daar luister ik later wel een keer naar, maar nu kom ik voor iets anders.’

‘Heb je weer een voorraad garnalen bij je?’ klinkt het vanachter. In de enigszins donkere werkplaats zit Jochem, IJsbrands blinde zoon, garnalen te pellen.

‘Jawel. Ik heb een mand bij me.’

‘Die hoef ik niet, Jerobeam.’

‘Begin jij nu ook al?’

‘Alleen als jij me een mand ongekookte garnalen in de maag wil splitsen.’

‘Hoe weet jij dat nou?’

‘Dat ruik ik.’

‘Hoe kun je dat nou ruiken?’

‘Je weet best dat ik die niet hoeft,’ negeert Jochem de vraag. ‘Ongekookt zijn die dingen niet te pellen en niet te eten.’

‘Ik dacht dat jullie ze wel even voor me zouden willen koken.’

‘Vergeet het maar.’

‘Ik pak wel even een gekookte voorraad.’

‘En dan wel een ton,’ roept Jochem hem na. ‘Aan zo’n flutmandje heb ik niks.’ Opnieuw is Cornelis verbaasd over die blinde Jochem, die toch precies weet wat hij bij zich heeft. Hij zegt er maar niets van.

‘Komt in orde.’

Cornelis loopt naar zijn paard-en-wagen, ruilt de mand voor een grote ton garnalen en rolt die onmiddellijk door naar Jochems plaatsje. Die voelt eroverheen om de grootte te peilen.

‘Hier kan ik iets mee. In een dag of drie zijn ze gepeld.’

‘Prima. Vanmiddag vertrek ik weer met mijn schuit. Tegen de tijd dat jij ze gepeld hebt, ben ik weer terug en kan ik een nieuwe voorraad aanleveren.’

‘Even stil zijn, hoor,’ onderbreekt IJsbrand hen. ‘Ik moet mijn klomp controleren en daar kan ik geen geluid bij hebben.’ Nauwkeurig inspecteert hij het product dat onder zijn handen vandaan komt. ‘Deze klomp maak ik in opdracht van een rijke boer van het Walcherse platteland. Die lui zijn zó kritisch. Het kleinste verkeerde butsjje valt hen op. Met als gevolg dat zij hun bestelling niet accepteren en je opnieuw kunt beginnen. Als het te vaak gebeurt, gaat je goede naam eraan. Daar zit ik niet op te wachten want ik heb nogal wat afnemers in die kringen.’

‘Hier mankeert niets aan zo te zien.’

‘Hoe gaat het met jouw bedrijf, Jerobeam? Loopt de garnalenvangst een beetje?’

Cornelis negeert IJsbrands plagerij deze keer.

‘Ach, wat zal ik zeggen. Ik kan er aardig van rondkomen, maar rijk zal ik er nooit van worden.’

‘Waarom ga je dan niet op haringvangst of zoiets?’

‘Ik kijk wel uit! Dat mag dan wel meer opleveren, maar als je door de Duinkerkers gekaapt wordt, ben je alles kwijt, inclusief je leven. Nee hoor. Voor

mijn garnalen kan ik lekker onder de Zeeuwse en Hollandse kust blijven varen. Daar ben ik tenminste veilig.'

'Tenzij de watergeuzen je schip in beslag nemen.'

'Die ouwe schuit van mij hoeven ze toch niet,' grinnikt Cornelis. 'Zoals gebruikelijk haalt de vishandelaar je gepelde garnalen elke middag op. Over een paar dagen ben ik weer terug en dan betaal ik je uit.'

'Afgesproken,' zegt Jochem.

Nauwelijks is Cornelis de deur uit, of Jochem spreekt zijn vader aan: 'Je zou toch vragen naar zijn bijvangst?'

'O ja! Ijsbrand sprint de deur uit. 'Hé Jerobeam! Kom eens terug!'

'Houd daar toch mee op. Wat moet je nog van me?'

'Ik wilde eens vragen naar je bijvangst. Haal je dat veel aan boord?'

'Man, praat me er niet van. Als je eens wist wat ik allemaal naar boven haal waar ik helemaal niks aan heb. Zeker een kwart van mijn vangst is een ander soort vis of weet ik veel wat nog meer. Ik kan het allemaal teruggooien.'

'Mag ik het hebben?'

'Ik zou niet weten wat je ermee moet, maar voor een kleine prijs – want ik moet het wel voor je bewaren – wil ik die rommel wel bij je naar binnen gooien.'

'Wat dacht je van één keer per jaar een lakens pak en een paar schoenen?'

'Daar doe ik het voor!'

'Dan heb ik bovendien voor jou een stel nieuwe klompen, want het paar waarop je nu loopt is helemaal versleten. Volgens mij zijn ze lek aan de onderkant.'

'Dat klopt. Ik ben nodig toe aan nieuwe.' Ijsbrand haalt een paar gloednieuwe klompen tevoorschijn. 'Kijk eens aan. Precies jouw maat. Omdat ik je zo aardig vind.' Meteen verruilt Cornelis zijn oude schoeisel voor het nieuwe. Inderdaad past het precies.

'Heel hartelijk dank,' zegt hij en loopt er blij mee weg.

'Hé Cornelis,' roept Ijsbrand hem na. 'Neem wel je oude klompen mee.'

'Je wilde toch bijvangst? Noem me maar Jerobeam.'

‘Hoe kom je op het idee om hem een paar klompen te schenken?’ wil Jochem weten. ‘Normaal ben je nooit zo vrijgevig als het om je handel gaat.’

‘In een ervan is een enorme butts geslagen. Net die voor die herenboer. Natuurlijk kan ik dit paar voor een scharrelprijsje van de hand doen, maar ik schenk ze liever aan Jerobeam. Die ziet het toch niet en zo kweken we een beetje welwillendheid bij hem. Komt altijd van pas.’

‘In dat geval kun je hem voortaan beter Cornelis noemen. Hij ergert zich stijf aan die bijnaam, die zowat de hele stad gebruikt.’

‘Daar moet hij maar tegen kunnen, hoor,’ schatert IJsbrand. ‘En zelf probeert hij ons toch ook een mand ongekoekte garnalen in de maag te splitsen? Het is een spel en dat heeft hij zelf best in de gaten.’

‘Hoe kom je trouwens aan de naam Jerobeam?’ vraagt Jochem hem.

‘Ik heb er geen idee van. Die is zomaar uit de lucht komen vallen, denk ik.’ IJsbrand zet opnieuw zijn geuzenlied in.

In naam van Oranje, doe open de poort!

‘Ons nieuwe varken kan tevreden zijn,’ onderbreekt hij zijn eigen gezang. ‘Sjonge, zeg! Een paar keer per week een ton afvalvis voor het beestje. Daar zal hij snel vet van worden.’

‘Bovendien krijgt hij ook de schubben die ik van de garnalen afpel,’ vult Jochem aan. ‘Jammer dat het lieve zwijntje zijn goede leven met de dood moet bekopen.’

‘Hou even op, zeg. Daar weet het beest nu nog niks van, hoor! Te zijner tijd zal hij best goed smaken en daar gaat het om.’

‘Ja, dat bewijs levert zijn voorganger inmiddels wel.’

‘Kom eens uit die donkere hoek, joh. De zon schijnt niet voor niks.’

‘Ach, die kan ik toch niet zien. Bovendien heb ik hier mijn werktafel.’

‘Die zon kun je ook voelen en je bent de hele morgen al druk bezig geweest. Je mag best even een pauze hebben.’ Als Jochem nog geen aanstalten maakt, gebiedt IJsbrand het hem.

‘Hier komen! Ik ben je baas.’ Dan doet Jochem wat hem wordt gezegd. Hij pakt zijn stoel op en neemt plaats naast zijn vader.

‘Het is hier inderdaad aangenaam,’ zegt hij.

‘Dat zei ik je toch? Laten we even rust nemen.’ De heerlijke geur van gebraden vlees dringt de werkplaats binnen.

‘Dat is het vorige varken,’ zegt IJsbrand. ‘We zullen straks wel voor het middagmaal geroepen worden. Tot die tijd doen we geen fluit meer.’

‘De vrouwen maken nog geen aanstalten om aan tafel te gaan,’ zegt Jochem. ‘Ik hoor hen nog volop spinnen.’

‘Dat zullen je moeder en zus wel zijn. Moeye² Jacoba is rond deze tijd gewoonlijk bezig met eten koken. Laten wij het er in de tussentijd even van nemen. Wil je een kroes bier?’

‘Dat gaat er wel in bij mij.’ Even later genieten de mannen van het heerlijke brouwsel in de stralende zon.

‘Zo is het best uit te houden,’ zegt IJsbrand. Verder vallen ze elkaar niet lastig met zinloze praatjes. Hun kroes is nog niet eens leeg als ze door Jacoba worden geroepen.

‘Kijk nou! Terwijl wij ons een slag in de rondte werken, zitten de mannen hier lekker aan het bier.’

‘Precies,’ reageert IJsbrand. Hij bespaart zich de moeite om het tegendeel te beweren. De mannen staan op. Met hun kroes nog in de hand nemen ze plaats aan tafel, waar zij tarwebrood en een lekker stuk vlees krijgen voorgezet.

IJsbrand zit aan het hoofd van de tafel. Tegenover hem zit zijn vrouw Door. Aan de ene lange zijde hebben zijn dochter Mayke en Jacoba plaatsgenomen, aan de andere zijde Jochem. Deze tafelindeling ontstond min of meer vanzelf, toen ze een jaar of zes geleden deze nieuwe woning in de stadsuitbreiding betrokken.

* * *

² Tante

Jacoba was er destijds nog niet bij. Samen met haar man bleef zij achter in de oude stad. Het gevaar van een stadsbrand in hun wijk met uitsluitend houten gebouwen, was voor hen geen reden om uit te wijken naar een veiliger omgeving. Ze hadden het daar goed naar hun zin en bovendien bleef haar man als haringvisser graag in de buurt van de haven wonen. Het ging hen voor de wind. Altijd weer kwam hij met een goede vangst thuis.

Op zijn terugtocht naar huis voer Jacoba in gedachten altijd met hem mee. Hij is nu nog op de Noordzee... Zo langzamerhand zal hij de Schelde wel opvaren... Nu vaart hij in de richting van het Sloe... Ik ga naar de kaai, want hij is inmiddels het Kanaal van Welzinge opgegaan. Als ze zijn haringbuis in de verte zag aankomen, haalde zij de haringhandelaar. Zonder overbodig oponthoud nam die de lading in ontvangst. Jacoba hield twee tonnen voor zichzelf. Een klein deel was natuurlijk voor eigen gebruik, maar de rest verkocht ze op de vismarkt, waar ze tussen de vissersvrouwen van Arnemuiden haar waren probeerde te slijten.

Tot de dag waarop ze tevergeefs naar de haven ging. Uren stond zij op de kaai op hem te wachten. Pas toen het donker werd ging ze naar huis. Om er de volgende dag weer te staan. Dagen achter elkaar. Maar het schip kwam niet terug. Nooit heeft iemand meer iets van de bemanning vernomen. Tot op de dag van vandaag is Jacoba blijven wachten. Elke dag staat ze wel even op de kaai het havenkanaal af te turen, tegen beter weten in, hopen dat de vissersboot aan de horizon zal opdoemen. Hoeveel vaartuigen er ook verschijnen, die van haar man is er nooit bij.

Zoals de meeste weduwen bleef ze arm en berooid achter. Met de weinige klusjes die zij her en der kreeg toegeschoven kon ze onvoldoende in haar onderhoud voorzien.

* * *

Wat is IJsbrand blij dat hij destijds geen drie, maar vier bedsteden in de woonkamer heeft laten aanbrengen. Men sprak er schamper over. Niemand wist

waar dat voor nodig zou zijn. IJsbrand zelf zag er de noodzaak ook niet van in. Het leek hem onwaarschijnlijk dat er nog een kind bij zou komen. Nee, het was zijn blinde zoon die hem aanraadde om dat te doen. Het jochie – destijds amper twaalf jaar – had een bijzondere gave: hij was helderziend. Niet dat hij de toekomst kon voorspellen of zoiets, maar hij voelde soms feilloos aan dat er iets bijzonders stond te gebeuren, ook al kon hij nooit goed aangeven wát precies.

‘Er moet nog een bedstee bijkomen, pa,’ had hij gezegd.

Op het verbaasde ‘waarom?’ van zijn vader kon hij geen antwoord geven. Toch was IJsbrand zo verstandig om inderdaad een extra slaappleats te laten bouwen. Kijk eens, hoe goed kwam dat uit toen Jacoba enkele jaren later bij hen introk.

Tersluiks staart IJsbrand naar zijn zoon. Hij mag dan niet kunnen kijken, maar sommige dingen ziet hij heel scherp.

3

Hart van Afrika

Na enkele uren hebben Bayou en Bolanile hun manden vol met wortels, knollen en vruchten. Ook zijn er kikkers en hagedissen aan de voorraad toegevoegd. Bolaniles baby wordt wakker en begint te huilen. Voorzichtig knoopt ze haar draagdoek los en legt haar kind aan de borst. Zo, al lopende, gaan ze weer op huis aan. Bij het naderen van het dorp horen ze een vrolijk geroezemoes. De mannen zijn terug en hebben het werk geklaard. Uitbundige lachsalvo's maken duidelijk dat hun vrouwen de laatste tijd niet voor niets hun best hebben gedaan om de bounok op voorraad te houden. Bij hun terugkomst komen zij in een geestdriftig feest terecht. De mannen zijn duidelijk opgelucht dat ze eindelijk van dat geestdodende ploegen zijn verlost.

Bayou is moe en heeft al snel genoeg van dat luidruchtige gedoe. Ze levert haar spullen af bij haar moeder.

'Ik ga naar de rivier,' deelt ze mee.

'Goed,' antwoordt ma. 'Je vriendinnen zullen daar ook wel zijn. Kijk je uit voor krokodillen?'

'Ja ma,' antwoordt ze. Ze is blij dat zij niet nóg een opdracht van haar krijgt.

Zoals verwacht spartelen haar leeftijdgenoten er in het water. Bayou bedenkt zich geen moment laat zich pardoes in de frisse stroom plonzen. Weliswaar spettert ze er elke dag wel in, maar toch is het telkens weer een feest. Het voelt goed aan en het spoelt het zweet van haar huid. Een frisse bloedstroom lijkt door haar lichaam te vloeien.

De vermoeidheid van een halve dag werken voelt ze uit haar lichaam wegstromen. Dat is waarom veel mensen, ook de ouderen, de rivier na een dag werken opzoeken. Het water geeft je nieuwe krachten.

‘Hoe was jullie dag?’ vraagt ze aan de anderen. Ook de andere meiden zijn eerst door hun moeder aan het werk gezet. Beurtelings vertellen ze over hun ervaringen. Een beetje stoer vertellen zij elkaar dat ze daar echt niet moe van worden.

‘Het stelt helemaal niets voor,’ hoort Bayou van verschillende kanten.

Zou dat echt zo zijn? Bayou gelooft er niets van. Zelf beweert ze ook dat haar karweitje veel meer weg had van een gezellig uitje met haar zus.

Verderop verschijnt Jumoke met enkele vrienden. Ze hebben een schepnet bij zich, waarmee zij vissen proberen te vangen. Een handigheid die behoorlijk veel oefening vereist. Vaker wel dan niet komt zo’n net leeg boven water. Toch lukt het Jumoke om een stevige vis buit te maken. Waarmee hij de waardering van zijn vrienden afdwingt. Ook Bayou staat bewonderend naar de jongen met zijn vangst te staren. Tot een van de meiden haar een plons water in het gezicht gooit.

‘Sta die knullen niet zo aan te gapen.’ Glimlachend dompelt ze zich weer onder in de rivier. Ze realiseert zich heel goed dat ze een beetje verkikkerd is op die jongen. Zijn niet al haar vriendinnen dat? De laatste tijd hebben zij allemaal een opvallende interesse gekregen in hun mannelijke leeftijdsgenoten. Het is niet bijzonder dat Jumoke daarbij hun favoriet is. In de ontwikkeling van zijn lichaamsbouw loopt hij net iets voor op de andere jongens.

‘Bayou!’ roept hij.

‘Ja? Wat is er?’

‘Wil je een hapje van mijn vis?’

Natuurlijk. Zo snel als ze kan, rent Bayou door het water naar hem toe en zet haar tanden in het mooie dier.

‘Lekker,’ zegt ze smakkend. ‘Heel knap dat je deze gevangen hebt.’ Ze wordt gevolgd door de anderen, die allemaal wel een stukje willen proeven. Nog voordat Jumoke zijn vangst met zijn kameraden heeft kunnen delen, hebben de meiden hem naar binnen gewerkt.

Het gemopper van zijn vrienden daarover doet hij af met: ‘Ach joh. Straks vang ik er nog wel eentje.’

‘Pas op, hoor!’ waarschuwt een van hen. Enkele tientallen meters verderop komt er heel langzaam een krokodil aangezwommen. Het beest lijkt wel op een drijvend stuk hout en is daardoor bijna onherkenbaar. Snel maken de jongelui zich uit de voeten.

Door met elkaar goed op te letten, voorkomen zij doorgaans ongelukken, hoewel het niet altijd goed afloopt. Enkele keren per jaar komt het voor dat er iemand toch door zo’n beest wordt gegrepen. Als je eenmaal in zijn muil terecht komt, is er geen redden meer aan. Met zijn scherpe tanden bijt hij je in een ogenblik dwars doormidden. Het gaat allemaal zo snel, dat het slachtoffer zelf nauwelijks in de gaten heeft dat hij door het monster wordt opgeschrokt.

Deze keer loopt het gelukkig goed af. De krokodil heeft in de gaten dat hij zijn lekkernij wel kan vergeten en zwemt verder om zijn geluk ergens anders te beproeven. Weliswaar iets alerter, maar toch nog onbesuisd rennen de jongens het water weer in. De meiden gaan weer terug naar hun eigen plekje in de rivier.

Na enkele uren hebben de jongelui genoeg van het water en maken ze aanstalten om op huis aan te gaan. Pas dan valt Bayou iets op.

‘Waar is Ebun?’

‘Die is vanmorgen overleden,’ zegt een van de anderen. ‘Jammer, want we hadden best veel plezier met haar.’ Bayous ogen vullen zich met tranen. Ze kán er maar niet aan wennen. Steeds meer meisjes uit de groep met wie ze is opgegroeid, ziet zij van de een op de andere dag niet meer. Nu is ook Ebun dood. Ze is door haar moeder en enkele andere vrouwen naar de onderwereld gebracht.

Uiteraard weet ze wel dat Ebun na verloop van tijd weer als nieuwgeborene in het dorp zal terugkeren, maar dan is zij haar vriendin niet meer. Dan maakt ze deel uit van de volwassen vrouwen in het dorp met hun rechten en

plichten. Bayou en haar vriendinnen zal zij dan nog maar nauwelijks een blik waardig gunnen.

Het zal niet lang meer duren voor Bayou die transformatie ook zal ondergaan. Haar moeder heeft haar er al zo'n beetje op voorbereid.

'Je borsten gaan groeien en je dijen worden breder,' heeft ze haar uitgelegd. 'Als er bloed uit het spleetje onderaan je buik komt, moet je me onmiddellijk waarschuwen. Dan is het de tijd voor je om te sterven.' Ze heeft geen benul van wat er in de onderwereld met haar zal gebeuren. Die hele toestand vindt ze maar een griezelig idee en daarom hoopt zij dat het nog even zal duren. Niemand vertelt er ooit iets over. Zelfs haar eigen zus Bolanile laat er niets over los. Toen Bayou haar daar pasgeleden voorzichtig naar vroeg, verstrakte haar gezicht.

'Daar mag niet over gesproken worden en dat weet je best,' beet ze haar toe. Daarna toch weer op geruststellender toon: 'Elke dag komt er iemand bij je langs. Je hoeft er echt niet bang voor te zijn.'

Ja, dat is gemakkelijk gezegd, vindt Bayou. Hoe kan ik nou niet bang zijn voor iets wat me te wachten staat en waar ik niets over weet?

'Ik vraag me toch echt af, wat er nu met Ebun gebeurt,' laat ze zich ontvallen. Ook de andere meiden blijken daar enigszins angstig voor te zijn. Hoe ziet dat dodenrijk eruit, welke wezens komen ze daar tegen? Verschillende fantasieverhalen erover doen bij hen de ronde, bijvoorbeeld dat je giftige slangenbeten moet ondergaan. Dat is helemaal niet erg, want op die plek ben je toch al dood. Of dat de voormoeders op bezoek komen en net zolang in je buik knijpen tot er kindjes in kunnen groeien.

Wanneer zij in het dorp aankomen, is het feestelijke rumoer van eerder op de dag verstomd. De vermoeidheid heeft toegeslagen bij de mannen die handenvol werk hebben verricht. Door het drinken van bounok zijn ze snel in een roes geraakt, waar ze voorlopig niet uit wakker zullen worden.

Bayous moeder staat voor haar hut te koken. In een grote pot boven een vuur laat ze iets pruttelen.

'Wat zit daarin?' vraagt Bayou.

‘Niks voor jou,’ krijgt zij als antwoord. ‘Wat ik nu maak, is trouwens helemaal niet om te eten.’

‘Wat is het dan?’

‘Een mengsel van fijngestampde boomschors, bladeren en kruiden. Dat moet een paar uur koken en indikken tot het een geurende zalf is. Ebuns moeder komt het straks ophalen.’

‘Waarom zo laat en waar heeft ze dat voor nodig?’

‘Daar heb jij niks mee te maken. Ga de hut in. Pak maar een van de koeken die vandaag gebakken zijn. Straks is het donker en ik wil dat je dan ligt te slapen.’

‘Ja ma.’

Gehoorzaam doet ze wat haar is opgedragen. Het schemert al wanneer ze haar koek oppeuzelt en nog voordat zij op haar bed van bladeren ligt, is het helemaal donker om haar heen. Alleen het smeulende vuur voor de hut zorgt voor een beetje verlichting. Geheimzinnig neuriënd gaat haar moeder verder met het bereiden van het brouwsel. Als uiteindelijk Ebuns moeder komt, spreken de vrouwen spreuken boven het mengsel uit, die voor Bayou onverstaaanbaar zijn. Pas als Ebuns moeder is vertrokken met de pot zalf in haar hand, hoort ze haar moeder binnenkomen. Bayou houdt zich slapende. Wie weet wat ze over zich heen krijgt, als ma erachter komt dat ze de vrouwen heeft gehoord. Moeder zoekt direct haar eigen slaappleaats op. Met haar naast zich, ervaart Bayou de weldadige rust die nu over de wereld gaat. Het vertrouwde geluid van de dieren uit het woud dringt tot in de hut door. Op het ritme van deze klanken valt zij in slaap.

4

Middelburg

‘We zijn klaar met eten. Ga je mee, Jochem? Nu schijnt de zon immers,’ nodigt Mayke haar broer uit. Als het weer het ook maar enigszins toelaat, maakt zij vlak na de middag altijd een wandeling met hem. ‘De afgelopen tijd hebben we door het winterse weer verstek moeten laten gaan, maar nu is het er weer eens tijd voor.’ Natuurlijk maakt IJsbrand zijn voorspelbare bezwaar.

‘Daar komt niks van in. Wandelen? Moet er niet gewerkt worden?’ Mayke kijkt hem laatdunkend aan – op een manier van: houd je even gedeisd ouwe. Wanneer vader het naar zijn zin heeft, heeft hij altijd commentaar op de wandelplannen van zijn dochter, die daar absoluut geen boodschap aan heeft. Het is een van de rituelen in het huisgezin, waarmee vader en dochter elkaar op een gekscherende manier uitdagen. Haar vader heeft deze keer wel een opmerking: ‘Trek allebei je warme mantel aan. Met het zonnetje in huis lijkt het wel aangenaam, maar buiten is het nog bitterkoud.’ Deze keer geven Mayke en Jochem gehoor aan zijn opdracht. Aan zijn stem horen ze dat het menens is wat hij zegt.

‘Waar zullen we heen gaan, Jochem?’

‘Ik wil wel weer eens een kijkje gaan nemen aan de haven.’ Mayke is niet verbaasd dat haar broer praat over *een kijkje nemen*. Ze weet immers dat hij heel goed een indruk kan opdoen van zijn omgeving, ondanks dat letterlijk kijken voor hem onmogelijk is.

Even later lopen ze buiten – hand in hand, zoals dat hun gewoonte is, en wat een zekere vertrouwelijkheid weerspiegelt. Die winterjas is echt niet overbodig merken ze. Er waait een gure wind. Bovendien is van dat heerlijke

zonnetje niets meer te merken. In de smalle steegjes komt nauwelijks een zonnestraal terecht.

Ze moeten vlak tegen een muur gaan staan om een paard-en-wagen te laten passeren. Het is Bartus, een jonge timmerman, die hen met een lading planken en andere timmerbenodigdheden passeert.

‘Hallo!’ roept hij. Als hij voorbij is, lijkt hem iets te binnen te schieten, want met een luid ‘ho!’ laat hij zijn paard stoppen.

‘Ik ga buiten de stad ergens een prieel bouwen. Leuk karweitje. Hebben jullie zin om mee te gaan?’

‘Dat zou leuk zijn,’ roept Mayke terug. ‘Maar straks worden we weer thuis verwacht. Wij moeten ook werken, hè?’

‘Ja natuurlijk. Misschien een andere keer.’

‘Dat onthoud ik.’

‘Prima!’ Bartus rijdt verder.

‘Mijn zusje bloost een beetje,’ plaagt Jochem. Als reactie krijgt hij een speelse tik op zijn wang.

‘Waarom heb jij altijd alles in de smiezen? Vaak heb je iets veel eerder in de gaten dan ziende mensen.’

‘Ik ruik het.’

‘Nou,’ antwoordt zij een beetje snibbig. ‘Mag ik hem niet aardig vinden? Hij is nauwelijks ouder dan wij en toch heeft hij al een eigen zaak. Die draait nog goed ook. Bovendien is hij altijd aardig en opgewekt.’

‘Hij haalt nogal eens een rotstreek uit, toch?’

‘O ja. Af en toe heeft de schutterij zijn handen vol aan hem. Ondanks zijn werklust en vakmanschap is hij soms nog een echte kwajongen. Dat maakt hem juist nóg leuker dan die andere knapen.’

‘Ja ja.’ Jochems intonatie ontgaat zijn zus allerminst. ‘Ik zal vader wel een keer vertellen dat je een oogje op hem hebt.’

‘Als je dat maar uit je hoofd laat!’ Jochem schiet hardop in de lach om haar felle reactie. Het gebeurt niet vaak, maar soms laat Mayke zich zo leuk op de kast jagen. Als ze doorheeft dat ze in de maling genomen wordt, krijgt hij voor de tweede keer een tik op zijn wang.

‘Maar als hij het een volgende keer nog eens voorstelt, dan ga jij wel met hem mee. In mijn eentje lukt het me ook best om thuis te komen en anders helpt de een of de ander me wel.’

‘Ja,’ schampert Mayke. ‘En dan uren van huis wegblijven en gruwelijk van pa op m’n kop krijgen.’

‘Nou. Dat moet dan maar. Als je de kans krijgt om eens met hem op stap te gaan, dan moet je die zeker grijpen. Die vent is veel te leuk om te laten schieten.’ Met open mond kijkt Mayke haar broer aan. Doorgaans bemoeit hij zich helemaal niet met haar liefdesleven... of wat daarvoor door moet gaan. De diepe affectie die ze deze keer in zijn stem hoort verbaast en ontroert haar.

‘Kijk niet zo onbenullig naar me,’ reageert Jochem. Voor de derde keer geeft zij hem een tik op zijn wang. Deze keer nog redelijk hard ook.

Met: ‘Wat ben je af en toe toch een mispunt,’ verklaart ze haar liefde voor hem op een ongebruikelijke manier. Meteen geeft ze hem een kus op zijn rood wordende wang. ‘Maar wel een heel lieve.’

Hand in hand lopen ze verder. Af en toe waarschuwt Mayke haar broer voor een tak of een ander obstakel waarover hij zou kunnen struikelen. Het volledige vertrouwen dat Jochem heeft in de begeleiding van zijn zus maakt zij helemaal waar.

Intussen mijmert Mayke nog een beetje na over het gesprekje van daar-net. Vindt Bartus haar ook leuk? Leuker dan andere meisjes?

Hoe het ook zij, zij neemt nu een beslissing. Wie of hoe haar toekomstige man ook mag zijn, hij moet aan één voorwaarde voldoen. Hij moet ermee akkoord gaan dat haar broer bij hen in huis komt wonen als hun ouders niet meer voor hem kunnen zorgen. Zo niet, dan kan hij de pot op.

Ze laat Jochems hand los en legt haar arm om zijn schouder. Als vanzelfsprekend legt hij de zijne om haar middel. Zo wandelen ze stevig verder.

Niet veel later bereiken ze de haven. Wanneer ze uit de steegjes tevoorschijn komen krijgt de zon weliswaar weer volop kans, maar evengoed voelen zij de gure wind die vanaf het water komt aanwaaien. Ze krijgen het er dus

allerminst warmer van. Diep in hun jas verscholen lopen ze de kaai op, waar ze Michiel van de Demer met zijn moeder tegenkomen. Eveneens diep weggedoken in hun mantels zitten zij in een sjees te vernikkelen. Wanneer ze Mayke en Jochem zien, rechten ze hun rug. Alsof ze zich voor hen wil verontschuldigen zegt de moeder:

‘Gewoonlijk komen wij hier nooit, maar mijn dochter Ingitta heeft zich pasgeleden als de dochter van notaris Van de Demer voorgesteld aan een garenhandelaar die hier in de buurt zijn bedrijf heeft. Met een uiterst interessant gesprek als gevolg. Dezelfde stand, hè? Dat merk je direct. Zij is nu bij hem om spulletjes te kopen voor haar borduurwerk. Zij is daar zo creatief mee, moet je weten en ze neemt alleen genoeg met het beste materiaal om mee te werken.’ Mayke probeert haar te negeren, maar ze gaat verder: ‘Ja, en nu we hier toch zijn, nemen we even een kijkje aan de haven. Wat een bedrijvigheid is het hier, zeg!’ In haar toon is een zekere minachting te horen over de hardwerkende mensen die hier aan de gang zijn.

‘Dag Mayke,’ laat nu Michiel van zich horen. ‘Wat goed om je hier te treffen. Ik wilde je eens uitnodigen voor een toertje met deze sjees. Hij is gloednieuw, maar dat zie je waarschijnlijk wel. Het paard dat ervoor staat is van de beste soort. Je zult er ongetwijfeld van genieten.’ Ze krijgt een plagerige stoot van Jochem in haar zij. Iets van ‘je bent nogal populair bij de jongens vandaag’. ‘Misschien is het daar nu nog te koud voor, maar mijn vader heeft onlangs opdracht gegeven voor de bouw van een prieel bij onze buitenplaats. De knul die dat gaat uitvoeren is er juist vandaag mee begonnen. Over niet al te lange tijd is het klaar. Zullen we er dan eens samen heen rijden? Dat lijkt me erg genoeglijk.’

‘Dat moet je maar aan mijn vader vragen, hoor. Daar mag ik in m’n eentje niet over beslissen.’ Mayke schiet hardop in de lach als zij Michiel ziet schrikken. Die durft zoiets natuurlijk niet aan haar vader te vragen, bang als hij is voor de veeg uit de pan die hij van hem kan krijgen als zijn vraag hem niet aanstaat. Zijn beteuterde gezicht spreekt boekdelen!

‘Dat doe ik voor je,’ belooft zijn moeder. ‘We zijn een keurige partij, dus ik zou niet weten welk bezwaar hij daartegen zou hebben.’ Dan wendt ze zich